

Jaarverslag 2012

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

Artesis Hogeschool Antwerpen
Arteveldehogeschool
Erasmushogeschool Brussel
Groep T - Internationale Hogeschool
Hogere Zeevaartschool
Hogeschool Gent
Hogeschool-Universiteit Brussel
Hogeschool West-Vlaanderen
Karel de Grote-Hogeschool
Katholieke Hogeschool Brugge-Oost
Katholieke Hogeschool
Katholieke Hogeschool Limburg
Katholieke Hogeschool Sint-Lieke
Katholieke Hogeschool Zuidoost
LUCA School of Arts
Plantijn-Hogeschool van de Provincie
Provinciale Hogeschool Limburg
Thomas More Antwerpen
Thomas More Kempen
Thomas More Mechelen
XIOS Hogeschool Limburg

VLHORA ALS KOEPELORGANISATIE	2
VOORWOORD	3
MISSIE VLHORA	5
ONDERWIJSBELEID	7
HBO5: het belang van een hogeronderwijskwalificatie op niveau 5	7
Oriëntering: een continu proces	7
Een visie op het toekomstige beroepsprofiel van de leraar	8
Programmatie: een transparant opleidingsaanbod	9
Gemeenschappelijke communicatie in ZER Verpleegkunde	9
Een pleidooi voor geïntegreerde taalmaatregelen en remediëringstijd	10
Debat uitbreiding studieomvang	10
Werkgroep kwaliteitszorgbeleid van start	10
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEKSBELEID	11
VRWI-advies aan de minister van Innovatie over het wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen	11
LED-project voor kmo's uit de startblokken	11
Ontmoeting onderzoekers van Nederlandse en Vlaamse hogescholen	12
Vertegenwoordiging hogescholen in de Raad van Bestuur van het IWT en de VRWI-Raad	12
FINANCIERINGSBELEID	13
Overheid holt middelen van hogescholen verder uit in de programmadecreten	13
Planlast	14
Tweede poging om het studiegeldensysteem te vereenvoudigen	15
PERSONEELSBELEID	17
Onderwijsdecreet XXII	17
Andere wijzigingen in regelgeving personeel	17
Integratiedecreet	17
INTERNATIONALISERING & ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	18
SOCIAAL BELEID	19
Statuut van de student	19
Studentenarbeid: naar een definitieve oplossing voor de RSZ-regeling	19
Studenten en het leefloft	20
Centen voor studenten	20
Decreet studentenvoorzieningen	21
VLHORA-studiedag "Studentenvoorzieningen morgen"	22
VLHORA DOOR EN VOOR HET HOGER ONDERWIJS	25
Overleg en vertegenwoordiging	25
VLHORA-vorming	25
VLHORA als cont(r)actorganisatie	25
Meer studenten	26
VLHORA internationaal	27
VLHORA luncht met ministers	28
Met VLHORA aan zee	28
Learning outcomes	28
VLHORA ALS EVALUATIEORGAAN	30
VOORWOORD	31
VISITATIEPROJECTEN	33
NAAR EEN NIEUWE BESTUURSSTRUCTUUR VOOR KWALITEITSZORG	34
NIEUW VISITATIE- EN ACCREDITATIESTELSEL	35
DEELNAME AAN E-XCELLENCE NEXT	35

Vlaamse Hogescholenraad als koepelorganisatie

VOORWOORD

De hogescholen evolueren binnen de onderwijssector ongetwijfeld het snelst. 2012 was alweer een belangrijke mijlpaal in de evolutie van de hogescholen. In 2012 is het integratiedecreet goedgekeurd met de integratie van de academische opleidingen (behalve die van de Hogere Zeevaartschool en de hogere kunstopleidingen) in de universiteiten en de oprichting van de Schools of Arts binnen de hogescholen.

De hogescholen blijven ook na de integratie met 110.000 studenten een belangrijk onderdeel van de hoger onderwijsruimte en even groot als de universitaire sector. Ze willen dan ook de duidelijke positionering van het professioneel hoger onderwijs en het onderwijs in de kunsten benadrukken. Zowel voor de studenten als voor de arbeidsmarkt is een duidelijke profilering binnen het continuüm van het nog uit te bouwen HBO5-onderwijs tot en met de academische masteropleidingen en doctoraten aan de universiteiten van belang. De brede vorming op internationaal bachelorniveau gecombineerd met een professionele oriëntatie, gelieerd aan een specifieke context maar breed toepasbaar is een troef voor de opleiding, de student en de maatschappij. De tewerkstellingscijfers bewijzen dat de hogescholen heel sterk aansluiten bij de behoeften van arbeidsmarkt en voor heel wat opleidingen is de vraag groter dan het aanbod. Hoewel de hogescholen kwantitatief en kwalitatief sterk staan, kunnen we nog steeds te weinig wegen op het beleid voor onderwijs en onderzoek. Door de fusies stijgt de schaal van hogescholen en hopelijk leidt dit intern en extern tot een grotere slagkracht.

Om meer te kunnen betekenen voor onze Vlaamse gemeenschap is de profilering en positionering van ons onderzoek van groot belang. We willen niet hetzelfde doen als andere actoren in het onderzoek, maar we wensen elkaars werk te versterken en te verbreden. De inbedding van hogescholen in de regio en de banden met de KMO- en social profit sectoren kunnen zorgen voor een broodnodige verbreding en versterking van innovatie door het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van de hogescholen.

Omwille van de wijzigende context werd ook de missie van de VLHORA opnieuw doorgelicht. De leden namen de tijd om af te toetsen wat ze samen met en in de VLHORA willen bereiken. Bij het verdedigen van de gezamenlijke belangen wil de Vlaamse Hogescholenraad de maatschappelijke meerwaarde van de hogescholen en hun activiteiten als leidraad nemen. Daarbij hoort een efficiënte inzet van publieke middelen, maar ook een correcte financiering door de overheid.

Bij de wissel van het voorzitterschap wezen we al op het belang van die financiering voor zowel onderwijs als (valorisatie van) onderzoek, maar evenzeer op de problematiek van de grote groep jongeren die zonder diploma het hoger onderwijs verlaten. Net daarom wil de VLHORA de nadruk leggen op oriëntering, transparantie van het aanbod en heroriënteringsmogelijkheden. Net daarom blijft de VLHORA samenwerking benadrukken tussen hogescholen en universiteiten en de uitbouw van HBO5.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Toon Martens
voorzitter

Missie VLHORA

In het licht van de veranderende hogeronderwijswereld en de oprichting van de VLUHR stelden de hogescholen de vraag hoe de VLHORA verder een prominente en vooraanstaande rol kan blijven spelen in het onderwijsveld.

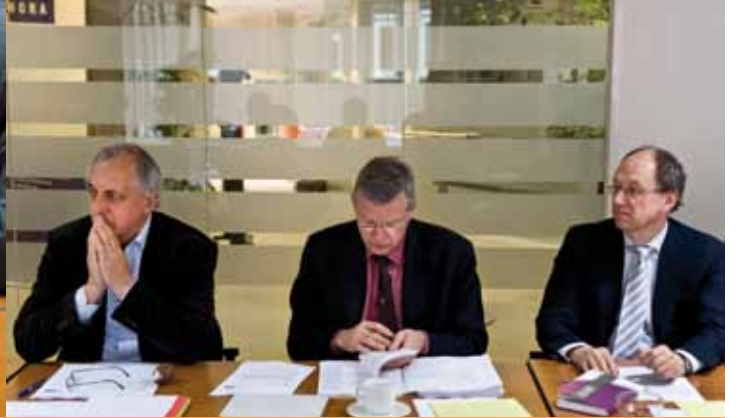
Deze oefening, die eind 2011 werd gestart, resulteerde via uitgebreide discussie in de bestuursorganen in de nieuwe slagzin die de missie van VLHORA aangeeft:

“De VLHORA is een koepelorganisatie die de belangen van de hogescholen uitdraagt vanuit een maatschappelijk breed gedragen beleidsvisie.”

Hieraan koppelden de leden zes strategische doelstellingen van de VLHORA als koepelorganisatie:

- Vanuit de unieke positie als koepelorganisatie verdedigt de VLHORA de belangen van alle Vlaamse hogescholen en is daarbij de gesprekspartner van die hogescholen met de overheid.
- De VLHORA positioneert zowel in Vlaanderen als internationaal de maatschappelijke meerwaarde van de hogeschoolwerking op een krachtige en duidelijke manier. De VLHORA doet daarvoor aan actieve netwerking.
- De VLHORA maakt onderling eenduidige afspraken om de publieke middelen zo efficiënt en effectief mogelijk voor het maatschappelijk doel van de hogescholen in te zetten.
- De VLHORA faciliteert internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken.
- De VLHORA maakt zijn positie duidelijk door zijn werking te focussen op een aantal duidelijke thema's.
- De VLHORA werkt actief samen met alle partners van de VLUHR.

Eind 2012 zijn deze doelstellingen geoperationaliseerd in concrete actielijnen. De organisatie diende echter ook aangepast te worden aan de beperkte middelen die de leden hiervoor konden vrijmaken.

ONDERWIJSBELEID

HBO5: het belang van een hogeronderwijskwalificatie op niveau 5

Op 23 april 2012 werd een voorstel van decreet betreffende dringende maatregelen inzake het hoger beroepsonderwijs in Vlaanderen voorgesteld. De Vlaamse regering gaf vervolgens op 20 juli 2012 haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs in Vlaanderen.

“De VLHORA is overtuigd van de mogelijkheden en het grote maatschappelijk belang van een hogeronderwijsopleiding en -kwalificatie op het EQF-niveau 5 en wil zich dan ook ten volle engageren in de uitbouw van dit niveau.”

Naar aanleiding van deze ontwerpteksten werkte de VLHORA een nota uit met een herwerkt standpunt en aandachtspunten en breekpunten. Deze nota werd in eerste instantie besproken met de minister van Onderwijs en vormde verder de voorbereiding van de inbreng van de hogescholen met betrekking tot het Vlor-advies. De VLHORA formuleerde in de nota onder meer volgende aandachtspunten:

- het eindpunt van de HBO5-opleidingen ligt in de hogescholen;
- de duur van de HBO5-opleiding bedraagt minimaal 90 en maximaal 120 studiepunten;
- de mogelijkheid van aanvullingstrajecten en voorbereidingsprogramma's moet voorzien worden;
- het aanbieden van een HBO5-opleiding dient te vertrekken vanuit een samenwerkingsverband waarin CVO's, hogescholen en aanbieders van secundair onderwijs overleggen en samenwerken;
- het interne en externe kwaliteitszorgsysteem voor HBO5-opleidingen dient inpasbaar te zijn in het vigerende kwaliteitszorgsysteem van het hoger onderwijs;
- een volwaardig studentenstatuut en het openstellen van de sociale voorzieningen is noodzakelijk;
- de basis- én overgangsfinanciering zijn essentiële voorwaarden.

De VLHORA is in elk geval overtuigd van de mogelijkheden en het grote maatschappelijk belang van een hogeronderwijsopleiding en -kwalificatie op het EQF-niveau 5 en wil zich dan ook ten volle engageren voor de uitbouw van dit niveau. Daarvoor dienen bovenstaande voorwaarden evenwel vervuld te zijn.

Oriëntering: een continu proces

Oriëntering, heroriëntering en succes in het hoger onderwijs waren als thema's prominent aanwezig in 2012. De VLHORA wijdde er dan ook een nota aan. Deze nota vertrok van een aantal uitgangspunten, zoals de wettelijke omnivalentie van het diploma secundair onderwijs en de noodzaak van structureel overleg tussen alle betrokken stakeholders. De VLHORA legt daarbij de nadruk op een continu proces met verschillende fases:

- studiekeuzebegeleiding en oriëntering in het secundair onderwijs,
- oriëntering in het hoger onderwijs,
- heroriëntering in het hoger onderwijs.

Op het vlak van studiekeuzebegeleiding en oriëntering in het secundair onderwijs pleit de VLHORA ervoor dat leerlingen reeds bij de overgang van de tweede naar de derde

graad secundair onderwijs begeleid worden in hun keuzeprocess. Dit studiekeuzeprocess zou in een individueel portfolio kunnen gedocumenteerd worden. Het oriënteringstraject loopt vervolgens verder in het hoger onderwijs. Daar kan aanvangsbegeleiding voor de studenten worden ingebouwd. Belangrijk hierbij is om de sleutelcompetenties van de studenten zo snel mogelijk in kaart te brengen. Feedback hierover en feedback op bijvoorbeeld proefexamens en voortgangstoetsen moeten ertoe leiden dat studenten zich sneller kunnen heroriënteren. In het kader van heroriëntering vindt de VLHORA het ook heel belangrijk dat toekomstige HBO5-opleidingen nauw verbonden zijn met de hogeschool en dat drempels van concurrentiële, financiële of praktische aard worden weggewerkt.

“In het kader van heroriëntering vindt de VLHORA het belangrijk dat HBO5-opleidingen nauw verbonden zijn met de hogeschool en dat drempels van concurrentiële, financiële of praktische aard worden weggewerkt.”

Naast het vertolken van dit standpunt in een nota die werd overgemaakt aan de minister van Onderwijs, participeerde de VLHORA ook actief in overleggroepen rond oriëntering waarin zowel het hoger onderwijs (VLIR, VLHORA) als het secundair onderwijs (koepels en CLB's) en de VVS vertegenwoordigd waren. Dit overleg focuste op drie thema's: instrumenten en methodieken, de implementatie van studiekeuzebegeleiding in het secundair onderwijs en intake in het hoger onderwijs en heroriëntering.

Een visie op het toekomstige beroepsprofiel van de leraar

De minister van Onderwijs zette het debat over de loopbaan van leraren hoog op de beleidsagenda. De VLHORA wenste vanuit de initiële lerarenopleidingen mee te wegen op dit debat en werkte daarom een visie op het beroepsprofiel van de toekomstige leraar uit. In dit profiel wordt vertrokken van de waarde van de huidige geïntegreerde lerarenopleidingen.

“De VLHORA werkte een visie uit op het beroepsprofiel van de toekomstige leraar.”

Deze staan garant voor het afleveren van beginnende leraren die de basiscompetenties beheersen op startniveau. Een vervolgtraject waarbij deze competenties verder worden ontwikkeld tijdens de loopbaan is een volgende noodzakelijke stap. Van alle leraren kan verwacht worden dat de uitoefening van het lerarenberoep gekoppeld wordt aan het volgen van een gericht en erkend professionaliseringstraject. Om de vlakke loopbaan te doorbreken, vindt de VLHORA het vervolgens aangewezen dat er werk wordt gemaakt van horizontale en verticale functiedifferentiatie. Zo kunnen leraren die een bepaald ervaringsniveau hebben ontwikkeld en zich verder in de diepte en/of in de breedte hebben gespecialiseerd hiervoor erkenning krijgen en kunnen leraren binnen een school nog andere taken opnemen dan lesgeven. Het is de verantwoordelijkheid en autonomie van de directie om een schoolteam samen te stellen dat in zijn geheel bestaat uit de nodige mix van kwalificaties en functies.

Dit standpunt werd bezorgd aan de minister van Onderwijs.

Programmatie: een transparant opleidingsaanbod

De VLUHR kan vanaf het academiejaar 2013-2014 beslissen over wijzigingen in de lijst van opleidingen, afstudeerrichtingen en vestigingsplaatsen. Het gaat om wijzigingen op het vlak van de naam, de onderwijstaal, de afstudeerrichtingen en vestigingsplaatsen van opleidingen. Daarom bogen de VLIR en de VLHORA zich elk over een procedure om wijzigingen aan te vragen en goed te keuren.

“Met het oog op transparantie en het garanderen van voldoende brede opleidingen werd ervoor gekozen om afstudeerrichtingen af te schaffen, tenzij er goede redenen zijn om ze te behouden.”

Binnen de VLHORA leidde dit ertoe dat de algemene vergadering besliste over te gaan tot een duidelijke rationalisatie van de afstudeerrichtingen. Met het oog op transparantie en het garanderen van voldoende brede opleidingen is ervoor gekozen om afstudeerrichtingen af te schaffen tenzij er goede redenen zijn om ze te behouden. In ad-hocwerkgroepen per studiegebied zal hierover in 2013, samen met vertegenwoordigers van het werkveld, worden overlegd.

Gemeenschappelijke communicatie in ZER Verpleegkunde

De implicaties van de dubbele logica waarmee de opleidingen Verpleegkunde werden geconfronteerd, enerzijds de verplichtingen uit de Europese richtlijn 2005/36/EG die verband houden met de component klinisch onderwijs en anderzijds de decretale verwachtingen omtrent het niveau van een bacheloropleiding dat vooral betrekking heeft op de theoretische component, werden verder opgevolgd.

De VLHORA stelde een nota op die werd voorgelegd aan de ministers Smet en Vandeurzen. Minister Smet engageerde zich om met de NVAO de aanpak van deze problematiek te bespreken met het oog op de accreditatie van de opleidingen. Hij maakte het probleem eveneens aanhangig bij de bevoegde Europese commissarissen Androulla Vassiliou en Michel Barnier.

“De VLHORA engageerde zich om de opleidingen Verpleegkunde samen te brengen om afspraken te maken over een uniforme behandeling van de problematiek in de zelfevaluatierapporten.”

De VLHORA engageerde zich op zijn beurt om de opleidingen Verpleegkunde samen te brengen om afspraken te maken over een uniforme behandeling van de problematiek in de zelfevaluatierapporten die tegen december 2012 moesten worden ingediend bij het evaluatieorgaan van de VLUHR. Een gemeenschappelijke tekst werd uitgewerkt en de opleidingen Verpleegkunde werden aangemoedigd die te verwerken in hun ZER.

De problematiek werd eveneens opgenomen in het algemene debat over een uitbreiding van de studieomvang.

Een pleidooi voor geïntegreerde taalmaatregelen en remediëringstijd

Eén aspect van het overleg over het integratiedecreet had betrekking op de taalregeling. De VLHORA nam een standpunt in en pleegde actief overleg hierover op de diverse fora. In dit standpunt werd ondermeer gewezen op het feit dat in het decreet de volledige verantwoordelijkheid voor een eventueel gebrekkige talenkennis van een student bij de instellingen wordt gelegd. De hogescholen pleitten daarnaast in de anderstalige opleidingsonderdelen voor geïntegreerde taalmaatregelen als alternatief voor een verplichte invoering van afzonderlijke taalbegeleidingscursussen. De hogescholen wezen er ook op dat ze begrip hebben voor kwaliteitseisen betreffende de talenkennis van docenten die in een andere taal lesgeven, maar dat de voorgestelde regelgeving te stringent is en onvoldoende tijd tot remediëring laat.

Debat uitbreiding studieomvang

De masters Industriële wetenschappen werkten binnen de VLHORA in 2012 een aanvraagdossier 'Uitbreiding studieomvang' uit. Ook een aantal professionele bacheloropleidingen (bijv. Verpleegkunde, Vroedkunde, ...) dacht na over een mogelijke uitbreiding van de studieomvang en de gevolgen daarvan. Daarom werd hierover binnen de VLHORA een ruimer debat opgestart. Dit debat gaf ook input aan de VLHORA-vertegenwoordigers in de kabinetswerkgroep die zich boog over dit onderwerp.

Werkgroep kwaliteitszorgbeleid van start

Externe kwaliteitsbeoordeling is een taak van het zelfstandige VLUHR kwaliteitszorgagentschap. Het bestuurscomité Kwaliteitszorg stuurt binnen dit kwaliteitszorgagentschap de cel Kwaliteitszorg aan. Daarnaast zal in 2013 ook een adviesorgaan worden opgericht. Binnen de VLHORA is besloten ook een werkgroep te installeren waarbinnen overleg kan worden gepleegd over alle zaken die het kwaliteitszorgbeleid in de hogescholen aanbelangt.

“VLHORA besloot een werkgroep te installeren waarbinnen overleg kan worden gepleegd over alle zaken die het kwaliteitszorgbeleid in de hogescholen raakt.”

Onderwerpen die hierbij aan bod kunnen komen zijn onder meer:

- het Bolognaproces en ESG
- U-map en transparantietools
- de toets nieuwe opleiding
- de instellingsreview
- het kader voor de opleidingsbeoordeling.

Eén van de onderwerpen waarover reeds overleg werd gepleegd binnen de werkgroep Kwaliteitszorgbeleid is het beoordelingskader instellingsreview. De instellingen zijn erg bezorgd om de brede scope van de instellingsreview en de vermelding van specifieke beleidsaspecten in het beoordelingskader voor de instellingsreview.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEKSBELEID

VRWI-advies aan de minister van Innovatie over het wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen

In maart 2012 gaven de VLHORA-vertegenwoordigers aan de commissies Wetenschapsbeleid en Innovatiebeleid van de Vlaamse Raad voor Wetenschappen en Innovatie (VRWI) presentaties over de specifieke kenmerken en de impact van het praktijkgericht en toepassingsgericht onderzoek van de hogescholen. Deze presentaties waren gebaseerd op het voorbereidende werk in de werkgroep Wetenschappelijk Onderzoek van de VLHORA. De VRWI, de officiële adviesraad van de minister van Innovatie, besprak deze presentatie en maakte verschillende concrete beleidsaanbevelingen voor de hogescholen. Zo staat uitdrukkelijk vermeld dat de professionele bacheloropleidingen zeer goed geplaatst zijn om in te spelen op de erg concrete noden van KMO's en andere maatschappelijke actoren (ziekenhuizen, lokale overheden en non-profitorganisaties).

“Als de beleidsmakers het innovatiebeleid van de hogescholen zouden stimuleren en bijkomend financieren, zou dat een concrete én onmiddellijke impact hebben op de Vlaamse economie, die dat broodnodig heeft in deze tijden van crisis.”

Door hun traditionele band met het werkveld kunnen hogescholen snel concrete innovatievragen beantwoorden. Als de beleidsmakers het innovatiebeleid van de hogescholen zouden stimuleren en bijkomend financieren, zou dat een concrete én onmiddellijke impact hebben op de Vlaamse economie, die dat broodnodig heeft in deze tijden van crisis. Ook vroeg de VRWI-Raad aan de minister om de hogescholen meer te betrekken in beleidsorganen en financiering vrij te maken om de onderzoeksprojecten toegang te verlenen tot het FRIS-onderzoeksportaal. Op die manier wordt het wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen immers zichtbaarder voor alle Vlaamse ondernemingen en maatschappelijke actoren.

LED-project voor kmo's uit de startblokken

De hogescholen verkrijgen hierdoor middelen en kanalen om hun dienstverlenende rol naar het lokale KMO-weefsel te versterken en op deze wijze kennisdiffusie in de praktijk te brengen.

De VLHORA pleit al langer voor de ondersteuning van laagdrempelige samenwerkingsvormen tussen de hogescholen als kennisinstellingen en de ondernemingen. Voor een vlotte verspreiding van kennis aan de Vlaamse hogescholen op het niveau van ondernemingen, in het bijzonder kleine bedrijven, lanceerde de overheid in de loop van 2012 het project Laagdrempelige Expertise –en Dienstverleningscentra (LED). De VLHORA werkte constructief samen met het Agentschap Ondernemen en Innovatie door Wetenschap en Techniek (IWT) aan de uitrol ervan over heel Vlaanderen. De hogescholen verkrijgen hierdoor (beperkte) middelen en kanalen om hun dienstverlenende rol naar het lokale KMO-weefsel te versterken en op deze wijze kennisdiffusie in de praktijk te brengen.

De provinciale Innovatiecentra zullen fungeren als aanspreekpunt en navigator voor KMO's die op zoek zijn naar concrete, laagdrempelige en bijgevolg goedkope en kortlopende dienstverlening. Op het vlak van kennisuitwisseling en valorisatie wordt met dit initiatief de brug tussen hogescholen, kenniscentra en KMO's verder verstevigd.

Ontmoeting onderzoekers van Nederlandse en Vlaamse hogescholen

Op 17 en 18 oktober 2012 organiseerde de Nederlandse tegenhanger van de VLHORA, met name de HBO-Raad, betreffende de toekomstplannen van de EU inzake onderzoek en innovatie in Brussel een tweedaagse bijeenkomst voor onderzoekscoördinatoren van hogescholen. Meer dan twintig onderzoeksverantwoordelijken van de Vlaamse hogescholen namen hieraan deel en ontmoetten er hun Nederlandse collega's. Naast een uiteenzetting en discussie over Horizon 2020, Smart Specialisation en Structuurfondsen gaf het Vlaams Agentschap IWT een toelichting over hoe Vlaamse en Nederlandse hogescholen meer kunnen samenwerken. Er was in elk geval veel bereidheid om in de toekomst meer transnationale samenwerkingsverbanden inzake praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek op te starten.

Vertegenwoordiging hogescholen in de Raad van Bestuur van het IWT en de VRWI-Raad

In de loop van 2012 maakte de VLHORA in verschillende vergaderingen en gremia duidelijk dat de expertise in het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van de hogescholen al jaren niet wordt vertegenwoordigd in een aantal belangrijke organen van de overheid inzake wetenschapsbeleid en innovatie (W&I-organen). Uiteindelijk stemden de Vlaamse parlementairen voor het einde van het jaar in om een concrete vertegenwoordiging van de hogescholen te verankeren in de Raad van Bestuur van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en de overkoepelende Raad van de Vlaamse Raad voor Wetenschappen en Innovatie (VRWI), het officiële adviesorgaan van de minister van Innovatie. De hogescholen kennen als kennisinstellingen een sterke regionale spreiding in Vlaanderen en hebben nauwe banden met het omliggende werkveld en bedrijfsleven. Daarmee bezitten hogescholen een groot potentieel in onderzoek dat tot op heden door het beleid onvoldoende werd aangeboord.

“Uiteindelijk stemden de Vlaamse parlementairen voor het einde van het jaar in om een concrete vertegenwoordiging van de hogescholen te verankeren in de Raad van Bestuur van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en deze van de Vlaamse Raad voor Wetenschappen en Innovatie (VRWI).”

Al deze VLHORA-activiteiten inzake onderzoeksbeleid resulteerden in de vraag van het Vlaams-Nederlands Tijdschrift voor Hoger Onderwijs & Management (TH&MA) om het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan de Vlaamse hogescholen te definiëren en te kaderen. De voorzitter en enkele leden van de VLHORA-werkgroep Onderzoeksbeleid schreven een nota waarin ze het onderzoek aan de Vlaamse hogescholen schetsten. Ondertussen startte de VLHORA ook een intern project op om methodes te ontwikkelen om outputindicatoren op te stellen en cijfergegevens te verzamelen over onderzoek aan de hogescholen.

FINANCIERINGSBELEID

Overheid holt middelen van hogescholen verder uit in de programma-decreten

In 2012 kondigde de Vlaamse regering tijdens besprekingen met de hogeronderwijsinstellingen zowel in maart als in oktober aan dat de middelen voor het hoger onderwijs slechts gedeeltelijk zouden geïndexeerd worden. De overheid besliste in de loop van het jaar om voor 2012 en 2013 telkens enkel de loonindex te laten stijgen conform de gezondheidsindex (80 %-norm), maar de werkingskosten (20 %-norm) helaas helemaal niet te indexeren. Sinds de invoering van het Financieringsdecreet voor het hoger onderwijs in 2008 is dit zeker niet de eerste keer dat de Vlaamse regering de financieringsenveloppe voor de hogescholen op deze manier uitholt. Terwijl de overheid propageert hiermee meer uitgaven te vermijden, stellen de hogescholen vast dat het niet of gedeeltelijk indexeren van de werkmiddelen eigenlijk een jaarlijkse verdoken besparingsoperatie is. De werkgroep Financieringsbeleid en de Raad van Bestuur van de VLHORA bestudeerden en bespraken deze materie uitgebreid.

“De VLHORA berekende dat de hogescholen door onder-indexering sinds 2008 ca. 40 miljoen euro minder inkomsten verkregen dan verwacht.”

De Raad van Bestuur wees erop dat vele hogescholen de werkmiddelen noodgedwongen substantieel aanwenden om ook lonen te betalen voor het administratief en technisch personeel of sommige contractuele personeelsleden. De oorzaak daarvan ligt in het de afgelopen jaren steeds stijgende aantal hogeschoolstudenten: sinds 2008 steeg het aantal hogeschoolstudenten met 25 % (ca. 25.000 studenten). Het Financieringsdecreet zorgt echter niet voor een onmiddellijke financiering van deze succesvolle aangroei van studenten: de overheidsfinanciering volgt slechts een paar jaar later en is bovendien in verschillende schijven uitgesmeerd over de jaren die daarop volgen. Om deze stijging van studenten het hoofd te bieden, zouden de hogescholen logischerwijs beter gefinancierd moeten worden om de studenten voldoende onderwijzend en administratief en technisch personeel aan te bieden om de kwaliteit van het hoger onderwijs te verzekeren.

Daarenboven paste de overheid jarenlang niet of slechts gedeeltelijk de index toe op de financieringsstromen naar de hogescholen. De VLHORA berekende dat de Vlaamse hogescholen op deze wijze sinds 2008 nagenoeg 40 miljoen euro minder inkomsten verkregen dan verwacht (zie kader infra). De combinatie van deze besparingen door de overheid en het reeds vermelde verdragingsmechanisme dat in het Financieringsdecreet van 2008 werd ingebouwd, zetten de hogescholen al jaren onder zware druk. De Vlaamse hogescholen besluiten dat ze zich in een financieel onhoudbare spreidstand bevinden. Gezien de ernst van de financieringssituatie weigerde de VLHORA dan ook telkenmale een protocol van akkoord te geven.

INDEX	2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012
Werkingsuitkering	1,9 %	1,9 %	0,0 %	2,1 %	2,2 %	8,3 %
lonen	2,0 %	2,0 %	0,0 %	2,2 %	2,7 %	
werking	1,5 %	1,5 %	0,0 %	1,7 %	0,0 %	
Personeelskost	3,5 %	2,5 %	0,5 %	2,7 %	2,5 %	12,2 %
index februari 2008	1,8 %	0,2 %				
index juni 2008	1,2 %	0,8 %				
index oktober 2008	0,5 %	1,5 %				
index oktober 2010			0,5 %	1,5 %		
index juni 2011				1,2 %	0,8 %	
index maart 2012					1,7 %	
index januari 2013						
Onder-indexering						-3,9 %

Planlast

Mede op vraag van de minister van Onderwijs stelde de VLHORA een eerste nota op voor de overheid om de planlast in het hoger onderwijs te verminderen of althans te beperken. De hogescholen riepen daarbij in de eerste plaats op om bij nieuwe wetgeving geen extra planlast te creëren. Voorbeelden uit de taalregeling en het nieuwe accreditatiestelsel doen echter het omgekeerde vermoeden. Verder wees de VLHORA de ministers erop dat er een veelheid aan rapportage en gegevens wordt opgevraagd terwijl deze gegevens vaak al bij de overheid gekend zijn, of al eerder in een andere vorm worden opgevraagd. Daarnaast bevatte de nota een eerste reeks concrete voorstellen tot planlastvermindering.

Deze nota werd ook besproken tijdens een overlegmoment met de ministers Smet en Lieten. Helaas was er naast bovenstaande voorbeelden ook bijkomende planlastverzwaring door het BVR bedrijfsrevisoren en de ESR-consolidatie.

De Vlaamse overheid werd door de EU verplicht ook de begrotingen en rekeningen van grote overheidsinstellingen te consolideren in het Europees Stelsel van Rekeningen (ESR). Deze bijkomende opdrachten voor de financiële diensten en de vervroegde timing en deadlines die de overheid hanteert, werden door de VLHORA gecontesteerd.

Bovendien vaardigde de Vlaamse regering zonder raadpleging van de hoger onderwijsinstellingen een besluit uit inzake bijkomende regelgeving van controle en single auditopdrachten door de bedrijfsrevisor. Dit zorgde voor een uitbreiding van het takenpakket voor de bedrijfsrevisoren die naast de klassieke controle, in de toekomst ook moeten oordelen over de uitvoering van de begroting en het nieuw opgelegde Europees Systeem voor Rekeningen (ESR) moeten certificeren. Ondanks de belofte van de minister om de planlast af te bouwen, verhoogde hij hiermee de werkdruk binnen de financiële diensten van de hogescholen.

Tweede poging om het studiegeldensysteem te vereenvoudigen

Hoewel de overheid in het voorjaar van 2012 aanvankelijk geen oren had naar het gezamenlijke voorstel van de VLHORA, VLIR en VVS om het studiegeldensysteem ingrijpend te vereenvoudigen, werd in oktober 2012 nogmaals de kans geboden om vanuit de Vlor een nieuw voorstel te doen. In onderling overleg vijlden de VLHORA en VLIR enkele zaken in het oorspronkelijk voorstel af zonder af te wijken van de oorspronkelijke basisprincipes:

1. het gelijkstellen van de bijna-beursstudent aan de beursstudent zodat er enkel 2 soorten studenten bestaan: beursstudenten en niet-beursstudenten
2. het gelijke vaste startbedrag voor iedere student (met beurs of zonder beurs)
3. het voorstel om alle tarieven te indexeren
4. het wegwerken van verschillen tussen hogescholen en universiteiten en instellingen onderling door een uniforme toepassing van dezelfde algemeen geldende standaarden.

De hogescholen hopen dat dit Vlor-voorstel dat door de hele hoger onderwijssector gedragen wordt, eindelijk door de overheid gunstig zal worden onthaald en zal worden opgenomen in een volgend onderwijsdecreet.

PERSONEELSBELEID

Onderwijsdecreet XXII

OD XXII bevatte voor de hogescholen enkele beperkte veranderingen en actualisaties van reeds bestaande regelgeving. Belangrijk was dat de overheid bevestigde dat hogescholen een eigen beleid kunnen voeren rond controle op afwezigheden wegens ziekte. Ook werd een regeling getroffen inzake de benoeming van praktijkassistenten vanaf de leeftijd van 55 jaar. De VLHORA verkreeg daarenboven van de overheid het engagement om grondig te overleggen over het statuut van assistenten in het hoger kunstonderwijs. De VLHORA hoopte om het breed gedragen voorstel (samen met VLIR en VVS) om het systeem van studiegelden te vereenvoudigen in OD XXIII terug te vinden. Helaas formuleerde de regering begin 2012 een eigen voorstel dat te ver af stond van een vereenvoudiging zodat (voorlopig) alles bij het oude bleef.

Andere wijzigingen in regelgeving personeel

In de vergaderingen van het Vlaams Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs (VOC-HO) liet de VLHORA over andere personeelsverwante aangelegenheden regelmatig zijn stem horen. Eind februari 2012 kondigde de Vlaamse regering in het VOC-HO een uitdoving (afschaffing) van het TBS-systeem, een uitstapregeling voor personeel van het hoger onderwijs (vanaf 58 jaar), aan. Ook de flexibilisering van het systeem van loopbaanonderbrekingen werd geïmplementeerd en het opvangverlof bij adoptie en pleegvoogdij verder gefinaliseerd. De VLHORA bleef nog op zijn honger zitten inzake een regeling voor op te bouwen ziekteverlof en de afbouw van ziektedagen.

In oktober 2012 kondigde de Vlaamse regering aan dat ze 100 miljoen euro zal moeten besparen door de personeelskost met 1 % te verminderen. De VLHORA maakte duidelijk dat besparen op onderwijs geen vooruitziend beleid is maar werd niet betrokken bij de onderhandelingen.

Integratiedecreet

“VLHORA legde verschillende praktische suggesties op de onderhandelingstafel over de grote luiken zoals organisatie, financiering en personeelsmaterie, en wees ook op knelpunten waarvan enkele fundamentele problemen die niet door de overheid werden opgelost.”

In de maanden februari en maart onderhandelde de VLHORA in verscheidene vergaderingen van het VOC-HO met de universiteiten, vakbonden en overheid over de inhoud van het voorontwerp van decreet betreffende de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. Nu de beslissing over de integratie genomen was, concentreerde de VLHORA zich op de implementatie en organisatie van deze verandering in het onderwijslandschap. De VLHORA legde verschillende praktische suggesties op de onderhandelingstafel over de grote luiken zoals organisatie, financiering en personeelsmaterie, maar wees ook op verschillende fundamentele knelpunten.

Uiteindelijk gaven de besturen van hogescholen en universiteiten hun globaal akkoord aan de Vlaamse overheid, maar wezen de hoger onderwijsinstellingen unaniem op enkele elementen in het Integratiedecreet die praktisch onuitvoerbaar zijn:

1. De VLHORA uitte grondig zijn bekommernis inzake de opzegtermijn en vergoedingen van personeelsleden die in het integratiekader zullen opgenomen worden. De hogescholen wezen erop dat dit een substantieel sociaal passief tot gevolg zou kunnen hebben, wat in tegenspraak is met eerder gemaakte afspraken en beloftes vanwege de overheid. De VLHORA stelde uitdrukkelijk de vraag of het beperkte overheidsengagement om inzake opzegtermijn en -vergoedingen van personeelsleden louter wat juridisch advies in te winnen, wel voldoende zal zijn.
2. Bovendien vonden de VLHORA en de VLIR samen dat de hele taalregeling van de overheid praktisch onuitvoerbaar is. Op zijn minst is een regeling voor voorbereiding en remediëring noodzakelijk. Ze bevat immers tegenstrijdige definities en concepten en verhindert bovenal een verdere internationalisering van het hoger onderwijs. Dit gaat gepaard met een extreem complexe administratieve controle door de overheid, wat getuigt van weinig overheidsvertrouwen in de hoger onderwijsinstellingen. Mocht de taalregeling in een apart decreet zijn opgenomen, dan zouden de besturen van hogescholen en universiteiten helemaal geen akkoord gegeven hebben. Zie ook het pleidooi voor geïntegreerde taalmaatregelen en remediëringstijd op pagina 10.

Vermeldenswaardig is dat de overheid decretaal verankerde dat het reeds aangekondigde financieel groeipad voor Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) vanaf 2014 bijkomend zal geïnjecteerd worden met 3 miljoen euro. Bovendien zullen de PWO-middelen vanaf 2015 geïndexeerd worden.

INTERNATIONALISERING & ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Een jaaroverzicht van de beleidsmatige aspecten van internationalisering staat in het jaarverslag 2012 van de VLUHR. De concrete projecten en activiteiten Internationalisering van 2012 worden beschreven in het jaarverslag van Flamenco / Flanders Knowledge Area vzw: http://www.flamenco-vzw.be/files/Flamenco_jaarverslag%202012_samengesteld.pdf

SOCIAAL BELEID

Statuut van de student

Het statuut van de student blijft een vast agendapunt in de werking van de studentenvoorzieningen. Een coherent studentenstatuut bestaat immers niet. In bijna alle takken van het recht staan bepalingen die slaan op de definitie van de student. Bovendien is het statuut op verschillende federale en gewestelijke niveaus verstrengeld. Op sociaal-financieel vlak gaat het over een geheel van financieringsstromen die het studeren mogelijk maken.

“De VLHORA erkende de meerwaarde van de budgetstandaard en engageerde zich samen met studentenvoorzieningen om een ondersteunend basispakket te ontwikkelen.”

Onderzoekers van Thomas More Kempen en Centrum Sociaal Beleid (CSB) ontwikkelden een wetenschappelijk onderbouwde richtnorm, de budgetstandaard, om uitspraken te doen over de hoeveelheid financiële middelen die men nodig heeft om op een menswaardige manier te participeren aan onze samenleving. Er werd daarvoor een applicatie, ReMi (referentiebudgetten menswaardig inkomen), ontwikkeld waarin een berekening gemaakt wordt van een maanbudget te gebruiken door Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW).

De VLHORA erkende de meerwaarde van dit onderzoek en engageerde zich samen met veertien studentenvoorzieningen van hogescholen en universiteiten en met de onderzoekers om een ondersteunend basispakket te ontwikkelen over de toekenning van sociale toelagen vanuit de studentenvoorzieningen. Uitgangspunt is om op basis van de netto-inkomsten van een gezin uit te maken of een financiering mogelijk is.

Studentenarbeid: naar een definitieve oplossing voor de RSZ-regeling

Het standpunt van de VLHORA, van de overleggroep Studiefinanciering en JOS (Jobstudentensysteem) in verband met het dossier studentenarbeid is overgemaakt aan de minister van Werk om alsnog de bespreking van de Nationale Arbeidsraad te kunnen beïnvloeden en contact te krijgen met het kabinet van de minister van Werk. In eerste instantie is er nood aan een positieve formulering van het begrip student, rekening houdend met de toenemende flexibiliteit en internationalisering van het onderwijs. Daarnaast willen de jobdiensten vanuit hun praktijkervaring een administratieve vereenvoudiging voorstellen die tegemoetkomt aan de bedoeling van de wetgever en aan de noden van de werkgevers. In dit voorstel wordt studentenarbeid, die slechts onderworpen is aan solidariteitsbijdragen, beperkt tot de periodes waarbij studenten in regel niet gebonden zijn door onderwijsactiviteiten en tot momenten waarop reguliere werknemers of werkzoekenden in onvoldoende aantal beschikbaar zijn om de piekbelasting van vele werkgevers (horeca, distributie, detailhandel, ...) op te vangen.

Studenten en het leefloon

Jongeren met een voltijds leerplan, die zelf geen inkomen hebben en niet meer of nauwelijks kunnen terugvallen op hun ouders, kunnen aanspraak maken op een leefloon in het kader van maatschappelijke integratie. De studie dient wel gericht te zijn op het behalen van een diploma en te leiden naar tewerkstelling.

Om de samenwerking tussen de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) en studentenvoorzieningen te bevorderen en om de deskundigheid van de maatschappelijk werkers binnen een OCMW inzake onderwijsaangelegenheden te versterken, heeft de VLHORA de samenwerking met de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (POD MI) verdergezet. Samen met de collega's uit de Franstalige Gemeenschap werden er antwoorden geformuleerd op een aantal knelpunten via het opstellen van acht FAQ's.

Deze FAQ's handelen onder meer over de internationale uitwisseling als onderdeel van de opleiding, de samenwerking met de hogescholen en universiteiten, de werkbereidheid van de student, de studiekeuze van de student, het begrip voltijds leerplan, de leeftijdsgrens van de student en de begrippen alleenstaand of samenwonend student.

Centen voor studenten

De VLHORA draagt ieder jaar bij tot het tot stand komen van de brochure en het actualiseren van de website www.centenvoorstudenten.be. Hierin buigen medewerkers van de studentenvoorzieningen van alle Vlaamse hogescholen en universiteiten zich over het sociaal-juridisch statuut en de financiële mogelijkheden van de student in het hoger onderwijs. Het begrip 'Centen voor studenten' is ondertussen een vaste waarde geworden in het onderwijslandschap en daarbuiten.

“De VLHORA draagt ieder jaar bij tot het tot stand komen van de brochure en actualiseren van de website Centen voor studenten, die ondertussen een vaste waarde geworden is in het onderwijslandschap en daarbuiten.”

The screenshot shows the website 'CENTEN VOOR STUDENTEN' with the subtitle 'WEGWIJS IN HET STUDENTENSTATUUT'. The navigation menu includes: Home, Partners, Zoeken, Contact, Inhoudsopgave, Disclaimer, and Login. The main content area features a search bar, a list of topics (0-11), and a search function. The list of topics includes: 0. Studietoelagen, 1. Studietoelagen, 2. Studietoelagen, 3. Kinderbijslag, 4. Studentenwerk, 5. Bevoelings, 6. Onderhoudsrecht, 7. Leefloon, 8. Werkloosheid, 9. Studeren met..., 10. Wijzen of stoppen, 11. Algemeen? Wat nu? The search bar contains the text 'zoeken' and a search icon. The page also features logos for VLHORA (Vlaamse Hogescholenraad) and VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad).

De aangeboden informatie uit de brochure wordt via de website nog toegankelijker. Sterker nog, de informatie komt uitgebreider aan bod en de gebruiker wordt ook naar andere en specifiekere informatie geleid.

Medewerkers volgen de juridische correctheid van de informatie op waardoor wijzigende wetgeving en cijfergegevens meteen aangepast worden. Bovendien kan iedereen die dit wenst zich inschrijven op een wekelijkse nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van de wijzigingen.

Het hoofdstuk 'Afgestudeerd! Wat nu?' is toegevoegd. Dit hoofdstuk moet studenten met een diploma op zak antwoorden bieden op tal van vragen zoals: wat is een beroepsinschakelingstijd? Welke soorten arbeidsovereenkomsten zijn er? Hoe ziet mijn loon eruit?

Decreet studentenvoorzieningen

In 2012 ging veel aandacht van de VLHORA naar de besprekingen van het ontwerp van het decreet Studentenvoorzieningen. Daarbij was het van belang een evenwicht te vinden tussen de bekommernissen van de verschillende stakeholders.

Met het nieuwe decreet betreffende de studentenvoorzieningen in Vlaanderen van 29 juni 2012 is het toegangsbeleid tot de studentenvoorzieningen significant veranderd.

De nationaliteitsvoorwaarden zijn opgeheven en alle studenten met een diploma- en creditcontract hebben toegang. Ook cursisten in een HBO5-opleiding georganiseerd door een Centrum voor Volwassenenonderwijs of in een HBO5-opleiding Verpleegkunde georganiseerd door een secundaire school kunnen onder bepaalde voorwaarden toegang krijgen, net als studenten in het kader van internationale mobiliteit en uitwisselingen.

Er zijn ook een aantal begrenzings ingevoerd wat betreft de toegang tot de studentenvoorzieningen. Bepaalde voorzieningen zullen enkel toegankelijk zijn voor studenten die de specifieke nood hebben waaraan die voorziening moet tegemoetkomen bijvoorbeeld financiële tegemoetkomingen voor studenten die hun studie niet kunnen bekostigen. De toegang tot studentenvoorzieningen kan ook gedifferentieerd worden indien studenten voor minder dan 27 studiepunten inschrijven.

De werkvelden zijn gecompriëerd van dertien naar zes; dit is een hergroepering en vereenvoudiging met het oog op transparantie.

Studentenvoorzieningen hebben tot doel het sociale karakter van het hoger onderwijs te versterken. Het beleid inzake studentenvoorzieningen blijft strikt gescheiden van het beleid inzake studiegebonden materies maar beide vormen van beleid dienen wel inhoudelijk op elkaar afgestemd te zijn.

Door het decreet krijgen de studentenvoorzieningen van de hogescholen en van de universiteiten dezelfde structuur. De hogescholen hebben daarnaast een onderlinge solidariteit ingebouwd waardoor grote schommelingen in de financiering worden opgevangen.

VLHORA-studiedag “Studentenvoorzieningen morgen”

De studiedag 2012 van de VLHORA had als thema ‘Studentenvoorzieningen morgen’ en vond plaats op 22 november 2012.

Vanaf 1 januari 2013 treedt het nieuwe decreet betreffende de studentenvoorzieningen in Vlaanderen in werking. De VLHORA vond de studiedag een uitgelezen moment om even stil te staan bij de historiek, maar vooral ook om vooruit te kijken en na te gaan waar de kerntaken voor de toekomst liggen. Het programma van de studiedag was bedoeld als een doorstart en een vooruitblik in een dynamische hogeschoolomgeving.

“De VLHORA vond de studiedag een uitgelezen moment om even stil te staan bij de historiek, maar vooral om vooruit te kijken.”

Met deze studiedag wilde het forum STUVOplatform van de VLHORA vooral naar morgen kijken en voeling houden met en wijzen op de actuele noden en de grote maatschappelijke veranderingen en uitdagingen.

De studiedag was in de eerste plaats bedoeld voor de leden van de Stuvoraden, de studenten, de medewerkers Studentenvoorzieningen van de hogescholen en universiteiten, de directies van de hogescholen, de stafmedewerkers Onderwijs bij de Vlaamse Gemeenschap, de medewerkers van de OCMW'S en CLB's, de sociale sector, de leden van de Onderwijscommissie van het Vlaams Parlement, ...

De bijdragen van Dirk Broos, voorzitter Forum STUVOplatform VLHORA, en Raf De Vos, adjunct-kabinetschef minister van Onderwijs, werden door de meeste deelnemers als zeer positief ervaren. De lezing van Stijn Vanheule, professor aan de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen UGent gaf een specifieke kijk op studentenvoorzieningen. Het Forum STUVOplatform VLHORA is van plan om de detailgegevens bij zijn toekomstige werking mee te nemen.

Tot slot werd op deze studiedag uitgebreid afscheid genomen van beleidsmedewerker Frans Devenyns. Hij werd bedankt voor zijn jarenlange engagement en inzet.

VLHORA DOOR EN VOOR HET HOGER ONDERWIJS

Overleg en vertegenwoordiging

Alle onderwerpen die in dit jaarverslag aan bod komen zijn het resultaat van intens overleg tussen de verschillende hogescholen en hun medewerkers.

“Bestuur, werkgroepen, subwerkgroepen en beleidsmedewerkers zorgen voor een uitgebreid netwerk van overleg en informatie-uitwisseling. ”

De VLHORA zorgt ook voor de vertegenwoordiging van de hogescholen in verschillende organen, hetzij door aanwezigheid van de beleidsmedewerkers of de secretaris-generaal, hetzij door beslissingen van de bestuursorganen om vertegenwoordigers en/of experts uit de hogescholen in externe vergaderingen af te vaardigen. Dit gebeurt veelvuldig op vraag van de overheid, de Vlor, de VRWI en vele andere organen.

In 2012 ging het in totaal om 28 vertegenwoordigingsvragen, goed voor 119 afgevaardigden namens de hogescholen.

VLHORA-vorming

Naast de vele vergaderingen en overlegmomenten organiseert de VLHORA ook vormings- en studiedagen. Zo is elders in dit jaarverslag de VLHORA-studiedag over de toekomst van de studentenvoorzieningen behandeld. Nog in het kader van de studentenvoorzieningen organiseerde de VLHORA ook workshops en vormingen over het informatiepakket ‘Centen voor studenten’ en over de budgetstandaard.

In het kader van de ICT-contracten (Microsoft Premier) werden workshops georganiseerd.

VLHORA als cont(r)actorganisatie

Elektronische databanken

Het forum Elektronische Databanken kwam ook in 2012 geregeld samen om het beheer en het verlengen van gezamenlijke contracten te bespreken. Hierbij werd vastgesteld dat de databanken op de wereldmarkt jaarlijks een stevige prijsstijging kennen van 5 tot 7%. De werkgroep zette de bespreking van rationalisatie in de e-content, reeds gestart in 2011, dan ook verder. Daarenboven hield ze rekening met de effecten van de toekomstige integratie van de academische masteropleidingen van de hogescholen in de universiteiten. De VLHORA gaat hierbij uit van de collegialiteit, de verantwoordelijkheidszin en de voorzienigheid van de universiteiten om aan de studenten van de academische hogeschoolopleidingen die integreren vanaf 2013 een kwalitatief aanbod elektronische databanken aan te bieden.

ICT

De VLHORA bundelt nog steeds de krachten van de hogescholen om de beste oplossingen te vinden voor de noden van de instellingen, hun medewerkers en de studenten in het kader van ICT-beheer. Als contractant voor het Microsoft Campus Agreement zorgt de

VLHORA via het ICT-forum en ad-hoc overleg met leveranciers en partners voor een zo optimaal mogelijke service tegen een eerlijke prijs. De interesse van universiteiten en andere organisaties voor de raamcontracten die de VLHORA wist af te sluiten, wijzen op de meerwaarde hiervoor voor onderwijs en onderzoek. Onder meer SPSS- en Adobe-contracten zijn in 2012 verder onderhandeld of geoptimaliseerd.

Meer studenten

Bij de jaarlijkse VLHORA-telling van de inschrijvingen aan de Vlaamse hogescholen bleek dat de aantallen opnieuw gestegen waren tot in totaal 132.724 studenten (op 1 oktober 2012).

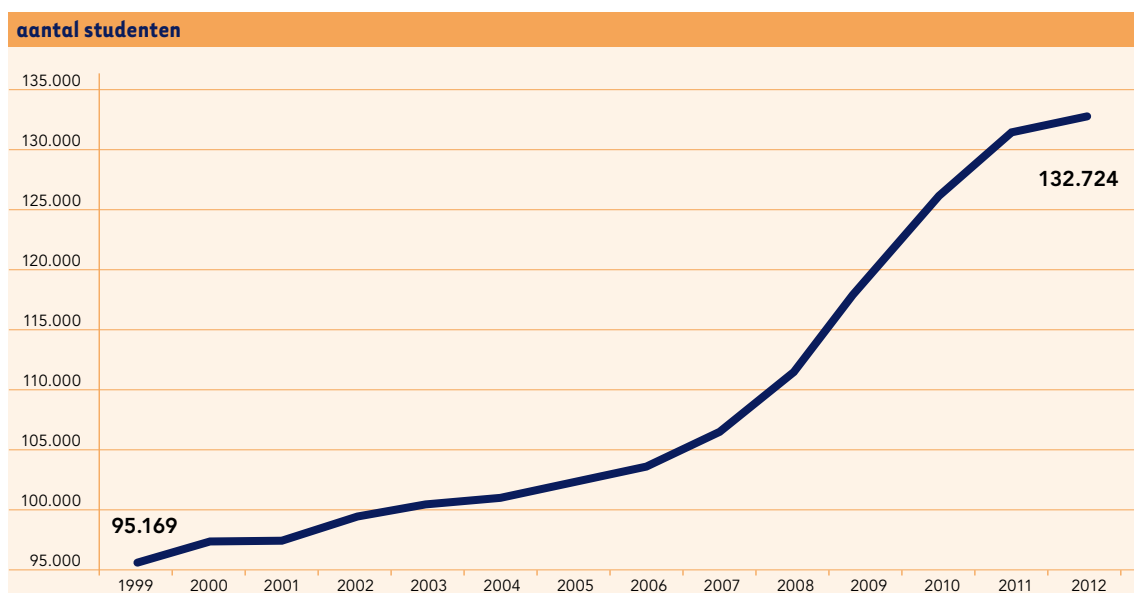
Het blijft belangrijk erop te wijzen dat democratisering vaak eerst via de hogescholen verloopt. Het aandeel beursstudenten ligt in de hogescholen meer dan 7 % hoger dan in de universiteiten.

“Deze stijging van net geen 1 % brengt het totaal over de laatste vijf jaar op maar liefst 25 % meer studenten (+ 26.182 studenten).”

De hogescholen leveren een belangrijke bijdrage aan de kenniseconomie. Ze dragen via hun innovatievermogen, hun creativiteit, hun ondernemerschap en flexibiliteit bij tot de welvaart in de maatschappij en de internationale competitiviteit van onze economie.

Het is belangrijk dat de hogescholen in deze rol erkend worden en dat ze ook aan voldoende capaciteitsopbouw in onderzoek en innovatie kunnen doen.

De telling toonde ook aan dat er een significante groep studenten de bachelor-na-bacheloropleidingen in de hogescholen volgt. Dat waren er op 1 oktober al bijna 3000 met een overwicht van de studiegebieden Gezondheidszorg en Onderwijs. Het feit dat deze opleidingen slechts voor de helft door de overheid worden gefinancierd stelt de hogescholen wel voor problemen.

VLHORA internationaal

Zowel in UASnet als in Eurashe maakt de VLHORA, hetzij via de secretaris-generaal, hetzij via een bestuurder, deel uit van het bestuur. UASnet is een samenwerkingsverband van tien koepelorganisaties van hogescholen dat focust op het toegepast onderzoek aan hogescholen en de innovatiekracht die daarvan uitgaat. Via workshops en de jaarlijkse conferentie wordt niet alleen met de beleidsmakers gecommuniceerd, maar stimuleert UASnet ook de onderlinge netwerking en expertiseopbouw. De VLHORA organiseerde ondermeer de UASnet-bijeenkomst in maart 2012 in Brussel.

“VLHORA blijft nauw betrokken bij de internationale organisaties die de Europese hogeronderwijsinstellingen en hogescholen in het bijzonder samenbrengen.”

Eurashe is de algemene koepelorganisatie van instellingen voor professioneel hoger onderwijs. De reguliere werkgroepen leverden ‘position papers’ aan over de verschillende Europese beleidsthema’s. Deze werden door de Eurashe-delegatie tijdens de ministeriële conferentie in Boekarest aan de ministers en andere stakeholders bezorgd. Eurashe nam ook de UASnet-voorzitter op in haar delegatie.

In het kader van het Europese Lifelong Learning Programme neemt de VLHORA ook als partner deel aan een project om het professioneel hoger onderwijs in Europa beter in kaart te brengen. Aan het HAPHE-project (Harmonizing Approaches to Professional Higher Education in Europe) werken partners uit tien landen samen onder coördinatie van het Eurashe-secretariaat.

LLL-project: een beleid voor levenslang leren in hogescholen

De VLHORA was partner in FLLLEX The impact of Lifelong Learning Strategies on Professional Higher Education, een Europees project rond de vraag hoe hogeronderwijsinstellingen kunnen inspelen op ontwikkelingen rond levenslang leren (LLL). FLLLEX biedt hiervoor een zelfevaluatie-instrument, de FLLLEX-Radar, om een sterkte-zwakteanalyse te maken als basis voor de ontwikkeling van een beleid voor levenslang leren binnen de instelling. Zie ook: www.FLLLEX.eu

Op 26 november 2012 organiseerde de VLHORA in samenwerking met de Katholieke Hogeschool Leuven een workshop voor hogescholen rond dit thema. Onderzoek vanuit onder meer FLLLEX laat zien dat in Vlaanderen (België) de structuren voor LLL in het hoger onderwijs aanwezig zijn, maar dat de participatiegraad lager is dan in vergelijkbare landen. Uit de workshop kwam naar voren dat in het hoger onderwijs veel LLL-initiatieven bestaan, maar dat deze versnipperd zijn en zich vooral op het niveau van de opleiding bevinden. Er is nood aan een geïntegreerd beleid, met een duidelijke visie. In het kader van LLL ligt voor hogescholen de maatschappelijke rol weggelegd om geaccrediteerde (internationale, werkveldgerelateerde) opleidingen aan te bieden aan volwassenen, wat mogelijkheden biedt voor een verbreding van het blikveld en voor een kwaliteitsverbetering door een versterking van banden met het werkveld, reflectie over onderwijsvormen, en flexibiliteit van het aanbod.

Tempus-project: opstart van samenwerkingsverbanden in Servië

In opvolging van een project rond kwaliteitszorg stapte de VLHORA in 2012 ook in een Tempus-project onder leiding van Katholieke Hogeschool Sint-Lieven. Dit project beoogt de opstart van een koepelorganisatie voor de ‘Colleges of Applied Sciences’ in Servië en

de capaciteits- en expertiseopbouw ervan. Op die manier wil het project ook het instellingsmanagement, de kwaliteitszorg, de internationale netwerking en de studentenvoorzieningen opbouwen en verbeteren. De VLHORA zal in het bijzonder bijdragen tot de opstart van een koepelorganisatie en de meerwaarde daarvan voor de leden.

VLHORA luncht met ministers

Sinds jaar en dag kwamen rectoren van de Vlaamse universiteiten 'op de koffie' bij de Vlaamse ministers van Onderwijs en van Innovatiebeleid. De huidige ministers Smet en Lieten hebben ingezien dat dergelijk informeel overleg best met de hele hoger onderwijssector, en dus ook met de hogescholen kan gebeuren.

Om de drie maanden heeft er nu overleg plaats tussen de beide ministers en hun kabinetsmedewerkers en een delegatie van de VLHORA. De VLHORA bereidt deze bijeenkomsten voor met informele nota's die beide partijen toelaten vrij van gedachten te wisselen. Dit overleg biedt zeker de gelegenheid om meer begrip voor elkaars standpunten en posities te creëren.

Met VLHORA aan zee

De VLHORA organiseerde voor het eerst een tweedaagse residentiële samenkomst van zijn leden. Het onderliggende idee daarvan is dat er dan meer tijd is om vrij van gedachten te wisselen en dat de discussie met alle algemeen directeurs kan worden gevoerd. Bovendien vonden de leden dat een andere setting de besprekingen en de resultaten positief kan beïnvloeden en dat een langere bijeenkomst de relaties met en tussen alle leden kan verbeteren.

Deze bijeenkomst werd gehouden op 28 en 29 november in Blankenberge. Naast verschillende onderwerpen die ook elders in dit jaarverslag staan, nodigde de VLHORA ook externe sprekers/vertegenwoordigers uit. Jo Libeer, gedelegeerd bestuurder van VOKA bekeek het hoger onderwijs vanuit de werkgevershoek en benadrukte daarbij het belang van de professionele bachelor voor de arbeidsmarkt. Hans Vossenstein, directeur van het onderwijsonderzoekscentrum CHEPS overliep de belangrijkste uitdagingen van het hoger onderwijs in Europa en ging verder in op de (publieke en private) financiering hiervan. Namens de minister van Onderwijs gaf de kabinetschef, Guy Aelterman, een overzicht van de hangende hogeronderwijsdossiers.

Learning Outcomes

Onder begeleiding van de VLIR-VLHORA procesbegeleider schreven verschillende opleidingen in 2012 in consensus een leerresultatenkader uit. In het contacteren van de opleidingen werd de visitatiekalender als richtlijn gebruikt en werden opleidingen - zowel professionele als academische - met ZER december 2012 / juli 2013 / december 2013 begeleid. Dit werk werd door verschillende opleidingen als positief ervaren. Een aantal van de uitgeschreven leerresultatenkaders is in 2012 reeds door de NVAO gevalideerd.

Op vraag van de Vlaamse regering en met het oog op het welslagen van het integratieproces maakten de academiserende opleidingen en de daarmee corresponderende universitaire opleidingen, via het uitschrijven van leerresultaten, hun eigen profiel duidelijk (Toegepaste Taalkunde / Taal- en Letterkunde; Industriële Wetenschappen en Biowetenschappen / Burgerlijk Ingenieur en Bio-Ingenieur; Architectuur / Ingenieurswetenschappen – Architectuur; Handelswetenschappen / Economie wordt in 2013 afgerond).

Vlaamse Hogescholenraad als evaluatieorgaan

VOORWOORD

2012 was voor de VLHORA als evaluatieorgaan een afsluitend jaar. In 2012 werden de laatste visitatieprojecten van de lopende visitatie- en accreditatieronde afgewerkt. Het was ook het laatste jaar dat de VLHORA visitatieprojecten uitvoerde in opdracht van de VLUHR. Vanaf 2013 start immers het nieuwe visitatie- en accreditatiestelsel en de uitvoering ervan ligt in handen van de geïntegreerde cel Kwaliteitszorg van de VLUHR. In 2012 werd een aantal stappen gezet in de richting van een zelfstandige entiteit Kwaliteitszorg, waaraan VLUHR de bevoegdheid over kwaliteitszorg delegeert.

Daarmee eindigt een periode van meer dan twaalf jaar waarin de VLHORA als evaluatieorgaan een substantiële bijdrage heeft geleverd aan de opbouw van het stelsel van externe kwaliteitszorg in Vlaanderen, maar ook door advies en overleg de kwaliteit en kwaliteitszorg in de hogescholen en bij hun opleidingen mee heeft helpen ontwikkelen en verbeteren.

Na een eerste ronde van visitaties bij de hogescholen van 2001 tot en met 2004 die voornamelijk vanuit een verbeterperspectief geconcipieerd was, voerde de VLHORA als evaluatieorgaan alle visitaties van de hogeschoolopleidingen uit tussen 2005 en 2013. Dit is een periode gebleken van hard werken, met vallen en opstaan, met voortschrijdend inzicht en met wijzigende omstandigheden (denk bijvoorbeeld maar aan de academisering). De VLHORA is fier dat dit met beperkte middelen tot een goed einde is gebracht en dankt iedereen die daaraan heeft meegewerkt.

De volgende ronde brengt een nieuwe stap met zich mee waarin een verzelfstandigde en geïntegreerde cel Kwaliteitszorg onder de VLUHR de visitaties in het hoger onderwijs zal organiseren en coördineren. De ervaring en expertise van de VLHORA-medewerkers wordt hier ten volle in meegenomen.

We wensen hen alle succes!

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Toon Martens
voorzitter

VISITATIEPROJECTEN

In 2012 werden 21 visitatierapporten gepubliceerd.

De gepubliceerde rapporten zijn:

1 maart 2012

- Professioneel gerichte opleidingen Toegepaste psychologie
- Masteropleiding Stedenbouw en ruimtelijke planning
- Bachelor-na-bacheloropleiding Toegepaste audiovisuele communicatie (deze visitatie werd georganiseerd door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR))
- Masteropleiding Food Science, Technology and Nutrition (deze visitatie werd georganiseerd door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR))

27 maart 2012

- Academisch gerichte opleidingen Welding engineering
- Academisch gerichte opleidingen Architectuur
- Academisch gerichte opleidingen Productdesign
- Academisch gerichte opleidingen Industriële wetenschappen: bouwkunde en Industriële wetenschappen: landmeten
- Academisch gerichte opleidingen cluster Toegepaste taalkunde
- Professioneel gerichte opleiding Bouw (deze visitatie werd georganiseerd door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR))

7 juni 2012

- Professioneel gerichte opleiding Optiek en optometrie
- Academisch gerichte opleidingen Interieurarchitectuur
- CVO-opleiding Assistent in de psychologie (deze visitatie werd georganiseerd door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR))

11 september 2012

- Professioneel gerichte opleidingen Bedrijfsmanagement
- Professioneel gerichte opleiding Beeldende vormgeving
- Professioneel gerichte opleidingen Ergotherapie
- Academisch gerichte opleiding Industriële wetenschappen: kunststofverwerking
- Professioneel gerichte opleiding Medische beeldvorming

6 november 2012

- Professioneel gerichte opleidingen Sociaal werk

4 december 2012

- Bachelor-na-bacheloropleidingen Buitengewoon onderwijs en Zorgverbreding en remediërend leren (deze visitatie werd georganiseerd door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR))

10 december 2012

- Professioneel gerichte opleidingen Audiovisuele technieken: fotografie
- Professioneel gerichte opleidingen cluster Audiovisuele technieken: beeld-geluid-montage; film-tv-video en assistentie
- Academisch gerichte opleidingen cluster Handelswetenschappen

De visitatierapporten, de persberichten, de commissiesamenstelling en de gevisiteerde hogescholen zijn beschikbaar op de VLHORA- en op de VLUHR-website.

Daarnaast werden de visitatiebezoeken van de laatste visitatieprojecten uit de lopende visitatie- en accreditatieronde uitgevoerd: bachelor-na-bacheloropleidingen uit het studiegebied Gezondheidszorg en de unieke professioneel gerichte opleiding Pop- en Rockmuziek. De visitatierapporten zullen in het voorjaar van 2013 worden gepubliceerd.

Ten slotte werden in 2012 de door VLIR en VLHORA gezamenlijk uitgevoerde visitatieprojecten Specifieke Lerarenopleidingen en Kinesitherapie en Revalidatiewetenschappen afgerond met de publicatie van de visitatierapporten in december.

NAAR EEN NIEUWE BESTUURSSTRUCTUUR VOOR KWALITEITZORG

Krachtens het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (aangepast bij OD XIX) is de VLUHR bevoegd voor de externe kwaliteitsbeoordelingen in de instellingen zoals bepaald in artikel 93. De statuten van de VLUHR bepalen dat de bevoegdheid kan worden gedelegeerd aan een zelfstandige entiteit.

In 2012 werden een aantal stappen gezet in de richting van een zelfstandige entiteit Kwaliteitszorg, waaraan de VLUHR de bevoegdheid over kwaliteitszorg delegeert.

Een bestuurscomité Kwaliteitszorg werd opgericht dat de organisatie en opvolging van de onderwijsvisitaties op zich neemt en de autonomie van de zelfstandige entiteit Kwaliteitszorg verzekert. In dit bestuurscomité zetelen zeven experten die geen aantoonbare banden hebben met een instelling voor hoger onderwijs in Vlaanderen. Het bestuurscomité Kwaliteitszorg zal de cel Kwaliteitszorg aansturen. Samen vormen zij het kwaliteitszorgagentschap van de VLUHR. De cellen Kwaliteitszorg van de VLIR en VLHORA zullen samensmelten tot één cel Kwaliteitszorg, aangestuurd door een directeur. De hoger onderwijsinstellingen, studenten en sociale partners zullen betrokken worden bij de werking van het kwaliteitszorgagentschap via een adviescommissie.

NIEUW VISITATIE- EN ACCREDITATIESTELSEL

Het voorbije academiejaar kreeg het nieuwe accreditatiestelsel verder vorm. Het 'NAS'-decreet was onderwerp van verschillende – soms hevige – discussies tussen de verschillende betrokken partijen maar uiteindelijk keurde de Vlaamse regering het NAS-decreet goed op 15 juli 2012.

Gelijktijdig met de opmaak van de accreditatiekaders voor de opleidingsbeoordelingen werkte de cel Kwaliteitszorg aan de operationalisering van een visitatieprotocol.

Intussen werd het overleg over de vormgeving van het accreditatiekader voor de opleidingsbeoordelingen en het beoordelingskader en de procedures voor de instellingsreviews verder gevoerd.

Door de laattijdige afronding van het parlementaire proces is de definitieve goedkeuring van het accreditatiekader voor de opleidingsbeoordelingen pas voorzien voor begin 2013. Het kader voor de instellingsreview volgt later.

De uitwerking in een visitatieprotocol kon niet langer wachten vermits de eerste zelfevaluatierapporten voor het nieuwe stelsel einde 2012 werden ingediend. Nauw overleg tussen alle betrokkenen – NVAO, overheid, cel Kwaliteitszorg en instellingen – zorgde voor de noodzakelijke afstemming.

DEELNAME AAN E-XCELLENCE NEXT

De VLHORA neemt als partner deel aan het E-xcellence Next project van EADTU (European Association of Distance Teaching Universities). In een voorgaand project werkte EADTU een instrument uit om opleidingen die gebruikmaken van e-learning te ondersteunen bij hun interne kwaliteitszorg, en bestaande kwaliteitszorgsystemen aan te vullen met een reeks aandachtspunten voor de kwaliteit van e-learning. In het vervolgproject E-xcellence Next wil de EADTU het instrument integreren in de reguliere kwaliteitszorgkanalen. Als partner in het E-xcellence Next project wil de VLHORA zijn expertise in e-learning vergroten en zijn expertise in externe kwaliteitszorg ter beschikking stellen aan het project, vooral met betrekking tot de voorwaarden waaraan het E-xcellence instrument moet voldoen om binnen externe kwaliteitszorg gebruikt te kunnen worden door kwaliteitszorgagentschappen.

Vlaamse Hogescholenraad, jaarverslag 2012
© 2013, Vlaamse Hogescholenraad

Verantwoordelijke uitgever: Marc Vandewalle

Vormgeving: Erik Desombere
Fotografie: Roger Laute en medewerkers vlhora

Wettelijk depot: D/2013/12.784/1

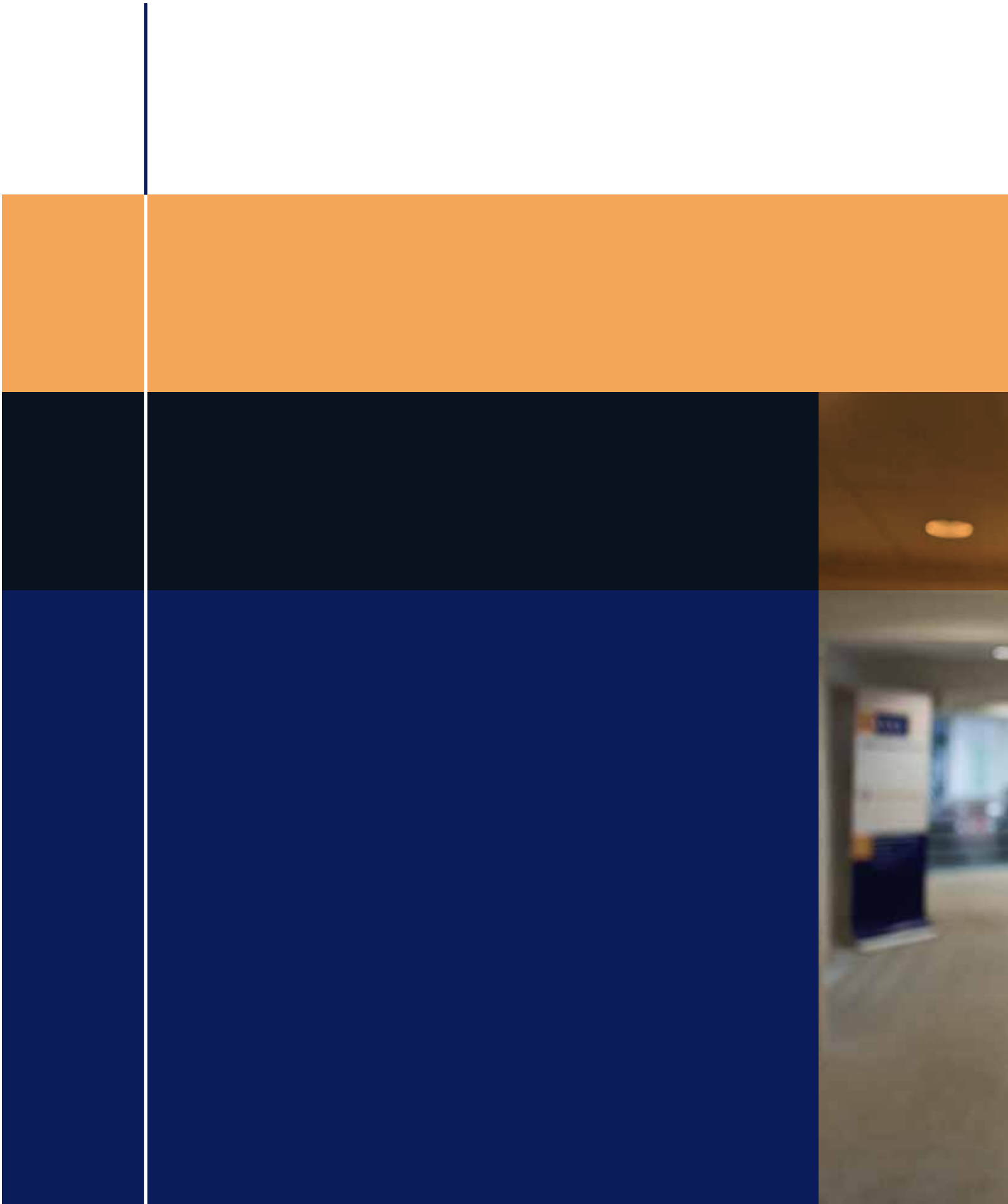
Leuven

**school
ende
ol Leuven**

**ven
id-West-Vlaanderen**

ncie Antwerpen

3

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad